

Péterfi Rita

In memoriam Jáki László (1931-2020)

Tisztelt gyászoló család, a család gyászában tisztességet tevők!

Búcsúzni jöttünk. Jómagam az egykori munkahely, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum munkatársai, az egykori és jelenlegi kollégák nevében szólok. Csaknem kilenc évtized eseményeiről, egy aktív és párját ritkítóan termékeny élet történéseiről lehetetlen e szűkre szabott keretek között teljességgel számot adni.

Jáki László 1931. június 29-én, azaz csaknem éppen 89 esztendővel ezelőtt látta meg a napvilágot. Iskoláit az Esztergomi Szent Antal Polgári Iskolában, az Állami Madách Imre Gimnáziumban és a Vas utcai Közgazdasági Középiskolában végezte.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem pedagógia-pszichológia és történelem szakán végzett. Szegeden doktorált summa cum laude fokozattal *A pedagógiai kutatómunka legfontosabb forrásai* címmel írt disszertációjával. A Magyar Pedagógiai Társaság 1967-ben vette fel tagjai sorába.

Találkozása a pedagógiával egy egész életre szóló elköteleződést jelentett. Nemcsak tanította a neveléstörténetet, de ő maga is vérbeli pedagógusként élt és alkotott. Mint egy alkalommal írta: „A neveléstörténetnek akkor van értelme, ha a múlt szellemi értékeit a jelenben hasznosítjuk.” Egész életében azon fáradozott, hogy ez meg is történjen.

Az ország számos felsőoktatási intézményében oktatott. Elsőként a balassagyarmati Tanítóképző Intézetben, később a Testnevelési Főiskolán, a dunaújvárosi Műszaki Főiskolán – ahol a Pedagógia Tanszék alapítója is volt –, majd a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán, a Károli Gáspár Református Egyetemen és az ELTE TTK Neveléstudományi Tanszékén.

Azok a közösségek, amelyeknek munkája révén tagja volt, aktív, mindenkori segítő jelenlétét pótolhatatlan hiányként élik meg. Hogy mindenhol megszerették, jól mutatja, hogy sok évtized múltán is tartotta régi kollégáival, tanítványaival a kapcsolatot. A környezetében lévő fiatal tehetségek mentorálását, támogatását feladatának érezte: egyengette pályájukat, mutatta az irányt, tudta, hogy milyen sokat jelentenek ezek a támogató gesztusok egy induló pályatársnak.

Tevékenykedett az Országos Pedagógiai Intézetben, Veszprémben főosztályvezető lett az Országos Oktatástechnikai Központban, ahol aztán a Kiadó és a Nyomda vezetésével is megbízták, majd főigazgatói feladatokat látott el.

Neveléstörténeti oktató tevékenysége mellett részt vett a felsőoktatás fejlesztésében, a pedagógus-továbbképzésben, a távoktatás támogatásában és vizsgálta az oktatástechnológia hasznosításának lehetőségeit. Emellett gyűjtötte a neveléshez kapcsolódó tárgyi emlékeket. Páratlan jelentőséggel bíró oktatásügyi fotóanyaggal rendelkezett, mely gyűjtemény ma már részét képezi a Magyar Digitális Képek-nyvtárnak.

1989-től nyugdíjba vonulásáig az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeumban, azaz az OPKM-ben dolgozott. Azonban intézményünkkel már a '60-as évek elején kapcsolatba került, ugyanis ő volt az, aki elkészítette a pedagógiai bibliográfiák bibliográfiáját. Mindez akkor történt, amikor más szakterületeknek még nem állt rendelkezésére ehhez hasonló mű. Neki köszönhető a neveléstudomány és oktatásügy szakirodalmának egyedülálló feltártsága.

OPKM-es pályafutását tudományos főmunkatársként kezdte, később a Kiadói Osztály vezetője lett. Innovatív személyisége alkalmassá tette rá, hogy újraindítsa a Könyv és Nevelés című folyóiratot, hogy kialakításra kerüljön Ercsiben az Eötvös József Emlékmúzeum.

Tevékenységének középpontjában az OPKM tudományos kiadványai álltak.

Ilyen volt *A tudós tanárok – tanár tudósok* sorozat, amely részeként az elmúlt 20 évben több mint 50 kötet portré készült el. Az ezredforduló után indított *Mesterek és tanítványok* sorozat keretében tucatnyi mű jelenhetett meg, valamint szerkesztette a *Magyar pedagógusok* című sorozatot.

Nyugdíjba vonulásával 49 év munkaviszonyt tudott maga mögött, amelyet még további 23 munkával töltött év követett. Jelenléte az utolsó pillanatig rendszeres volt az intézményben. Számos megvalósításra váró terve, ötlete volt még. Többek között az egykori Tisztviselőtelepi Gimnázium – a jelenleg az OPKM-nek otthont adó épület – alapító igazgatójának, Gaál Mózes életrajzának megírásán dolgozott. Azonban ez most félbeszakadt.

Munkáját élete során számos kitüntetéssel, díjjal jutalmazták. Meghitt, bensőséges kapcsolatban állt a könyvtárral mint intézménnyel és az ott dolgozó munkatársakkal. Természetesnek tekintette a gondoskodás apró emberi gesztusait: különlegességekkel, finomságokkal látta el a kollégákat.

Az OPKM-en kívül igen szoros kapcsolatot ápolt az Országos Széchényi Könyvtárral, melynek rendszeres látogatója volt. Egy alkalommal azzal fogadott, reggelenként mostanában ő szokta nyitni a nemzeti könyvtárat. Elmesélte, hogy nyitáskor már ott áll annak kapuja előtt, s mivel belülről nem nyitja a kulcs a kaput, ezért az örök őt kéri, hogy tegye azt meg kívülről.

Számára a munka keretet adott az életnek. Így volt ez a tavalyi *Ady 100* című konferenciánkon is, ahol első kérésünkre vállalt előadást, mely egyben utolsó nyilvános megszólalása is volt. Az előadásra való készülés heteiben jött a hír Miklós fia haláláról. Beszélgettünk róla, hogy megértjük, ha inkább lemondja az előadást.

Ezt semmiképp nem szeretette volna: mint mondta, a munka értelemmel tölti meg a napjait. Ahogy azt a család érzekelte, a rákövetkező hetek, hónapok, az idő múlása könnyebbedést nem hozott, a gyász gyógyulni nem tudó sebet ütött rajta.

Amikor dr. Jáki Lászlótól búcsúzunk, olyan embertől veszünk búcsút, akinek felnőtt éveiben csak munkával töltött évek voltak. Ha hihetetlen vitalitásának, frissességének titka felől tudakozódtunk, a fizikai aktivitással párosuló lankadatlan szellemi tevékenységet, a mindig a maga elé kitűzött célt látó és az amellettkötelező embert, a rendszeresen végzett munkát nevezte meg. Összefüggéseket szem elől nem tévesztő, lényeglátó, derűs személyisége a kollégák számára a mindennapi csodát jelentette: azt, amire mindannyian vágyunk, de megvalósítani csak keveseknek sikerül. Neki sikerült. Harmóniában élt önmagával és a világgal.

Az OPKM épületében egykoron tanárként jelenlévő Babits Mihálytól származó gondolat szerint: „Múlt nélkül nincs jövő, s mennél gazdagabb a múltad, annál több fonálon kapaszkodhatsz a jövőbe.”

Tanár úr az életét a múlt feltárására tette fel: hitt a jövőben, a nevelés erejében, a jóra való készségben. Mint igazi pedagógus, az itt maradók számára feladta a leckét.

Kedves Tanár Úr! Nyugodjék békében!

Elhangzott 2020. június 17-én a Fiumei úti sírkertben zajló temetésen.
